

[den heliga birgitta]

eller:

ett himla lid

KONGLIGT V-SPEX 93/94

Om Den Heliga Birgitta

Birgitta Birgersdotter föddes i Uppland, troligen år 1303. När hon var 13 år gammal blev hon bortgift med den fem år äldre lagmannen Ulf Gudmarsson. Äktenskapet var harmoniskt, och hon satte åtta barn till världen.

Tillsammans med sin make genomförde hon en pilgrimsfärd till den helige Jacobs grav i norra Spanien. Under hemresan insjuknade Ulf, och blev med tiden allt svagare. Han dog i Alvastra kloster, och Birgitta fick i samband med detta en uppenbarelse: Hon kallades till att bli "Guds brud och språkrör", och fick i uppdrag att bilda ett kloster. Kristus själv dikterade den nya klosterordens stadgar för henne.

Birgitta satte nu in alla krafter för att förverkliga denna dröm. Hon bestämde sig för att bege sig till påven i Rom, för att få honom att godkänna hennes orden.

Hon gav sig av tvärs genom ett pesthärjat Europa, och anlände till Rom år 1350. Det skulle ta henne tjugo år att få sin vilja igenom. Men år 1370 fick hon slutligen påvens tillstånd att grunda klostret i Vadstena. Själv var hon då för gammal för att återvända till Sverige. Hon dog i Rom år 1373.

Hennes stoft fördes hem, och kistan placerades i det kloster hon själv aldrig fick se. Hennes dotter Katarina blev klostrets första abbedissa, och arbetade länge för att få modern förklarad som helgon.

Den 7 oktober år 1391 blev Birgitta helgonförklarad vid en praktfull ceremoni i Vatikanen. Hon var Sveriges enda bestående bidrag till Europas medeltida kultur, och den första svensk som blev känd utanför våra gränser.

Om Magnus Eriksson

Magnus Eriksson föddes år 1316. Han blev kung redan som treåring, och regerade i 46 år. Som 18-åring gifte han sig med den franska grevedottern Blanka av Namur. Hennes skönhet var omtalad i hela Europa, och det var hon som senare skulle ge upphov till barnvisan "Rida Ranka". Tillsammans fick de två söner, Erik och Håkan.

Magnus regeringstid började bra. Han avskaffade trälldomen, och han införde en gemensam landslag för hela Sverige. (Han stiftade också en lag där det sades att varje stad i hela riket skulle hålla med minst två värdshus.)

Med tiden fick han dock problem. Stadsfinanserna var usla, och han kom i strid med både stormännen och kyrkan.

I Birgittas uppenbarelser utmålades Magnus som antikrist. Hon spred ut rykten om att han skulle vara homosexuell, och han fick med tiden öknamnet "Kung smek". Genom att skänka kungsgården i Vadstena till hennes kloster, hoppades han på att förbättra deras relation. Men Birgitta fortsatte att sända hem anklagelser mot honom även från Rom.

År 1350, samma år som Birgitta gav sig av till Rom, kom pesten till Sverige. Detta blev dödsstöten för Magnus splittrade rike.

Magnus dog som en utblottad man, och med sig i graven tog han den svenska folkkungaätten.

KUNG MAGNUS

Om Aktörerna

Se upp och hör! Se hurusom dessa eminenta estradörer genomför de mest in- och utvecklade gester och miner, som hart när aldrig tillförne skådats i Thalias tempel.

Hör nödrimmen! Hör de ideliga tonartsbytena i ariorna! Hör sufflören när någon glömt sin replik!

Akten som tenderar att inleda spexet

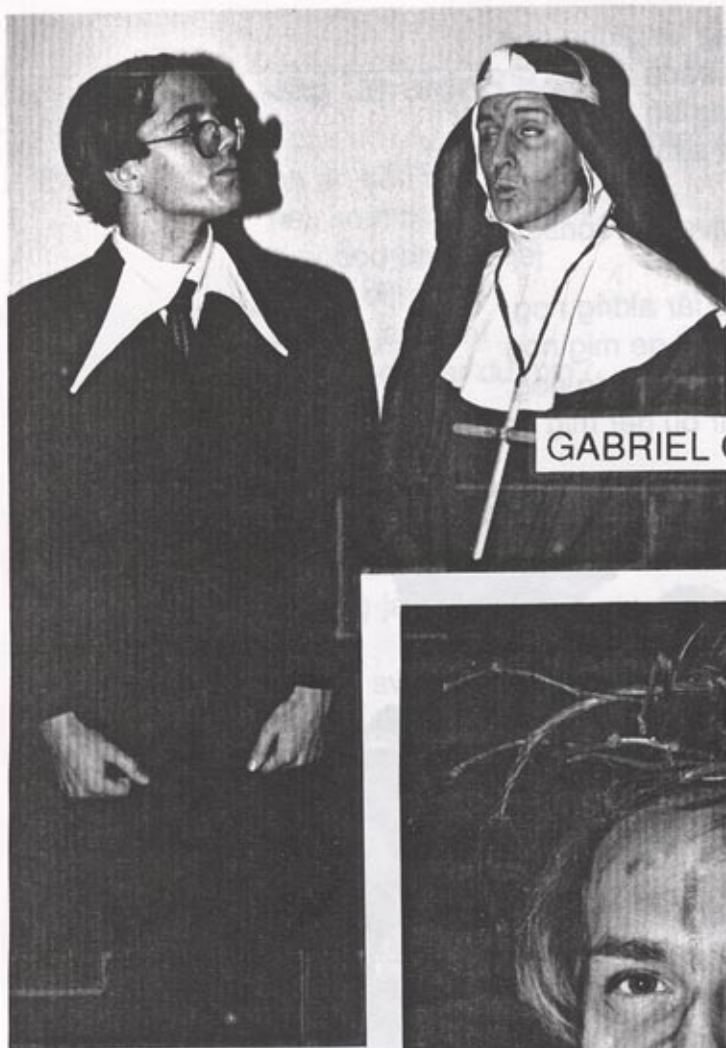
En dimmig förmiddag i oktober frågar ett mindre men, aristokratiskt sällskap en fiskare om vägen. Fiskaren replikerar med att peka på det närbelägna klostret.

Scenen är som tagen ur 1340-talets Alvastra, och det är den också. I klostret fuskar nunnorna med lokalvårdarskråets arbetsuppgifter. Särskilt en nunna, Katarina, Fuskar mer än andra, men så är hon också dotter till klostrets välgörare Birgitta Birgersdotter också. Birgitta, som senare fick tillnamnet: den heliga, är för tillfället på vallfärdsresa i Europa med sin make Ulf, men väntas åter inom kort.

I föräldrarnas frånvaro har klosterprästen Petrus Olai hand om omvårdnaden av tonårsrebellen Katarina. Hans uppgift är ansvarskrävande samt, enligt honom själv, omöjlig, då hans oändliga fromhet förhindrar honom att tänka i en tonårings tankebanor. Klostret har utmärkta vertikala kontakter inte minst beroende på Birgitta, som enligt dottern "är hur frälst som helst". Det är dock en orolig tid i landet och kung Magnus med familj far riket runt och plundrar välbeställda hus, men i Alvastra har man varit lyckligt lottade.

VÅRA FROMA VÄNNER

GABRIEL OCH BIRGITTA

JESUS

Den inte fullt så inledande akten

Sedan tidernas begynnelse har tullare haft en nagel i ögat gentemot människor, så även denna.

Vi möter honom på gränsen mellan Sverige och det kontinentala Europa. Helmut Tullare har stått här länge, på tok för länge. Eftersom historieskrivare i alla tider totalt försummat att omnämna Helmut är våra vänner, Birgitta, Katarina och Petrus helt ovetande om sett väntande öde. Men det är även Helmut för en gångs skull.

TULL, TULL

Den inte fullt så avslutande akten

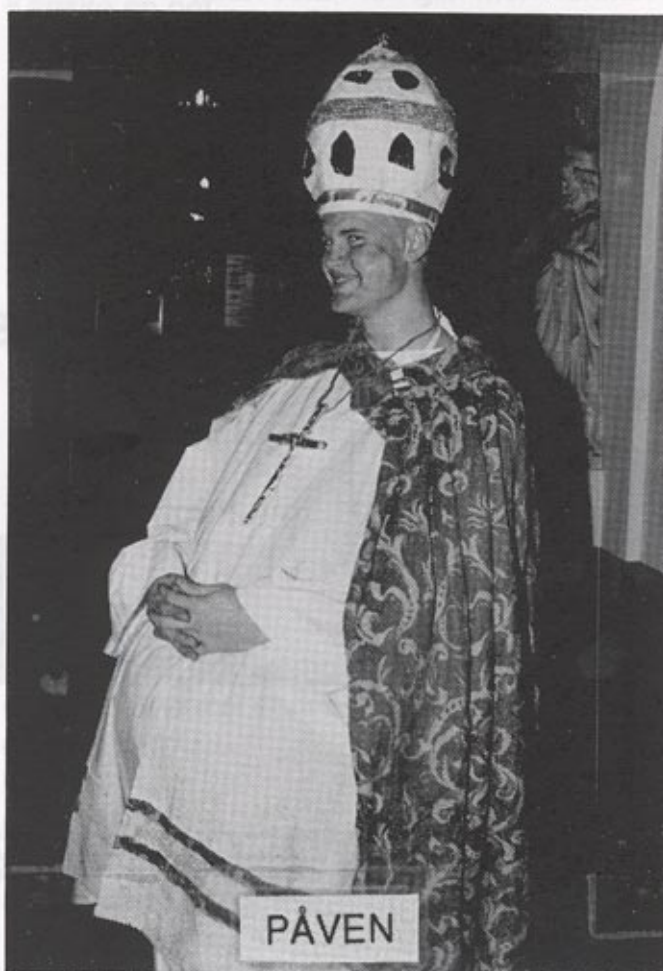
Samtidigt som trion Birgitta, Katarina och Petrus upptäcker den stora världen, upptäcker kungafamiljen den lilla världen i Alvastra kloster. Kung Magnus har t.ex. upptäckt vinkällaren som han är mycket fångslad i. Drottning Blanka och kungasönerna Erik och Håkan har upptäckt att det är Magnus födelsedag. De är därför i full färd med att förbereda ett hejdunrande kalas för jubilaren. Men vad får han i födelsedagspresent och vilka gäster står på gästlistan?

Akten som tenderar avsluta spexet

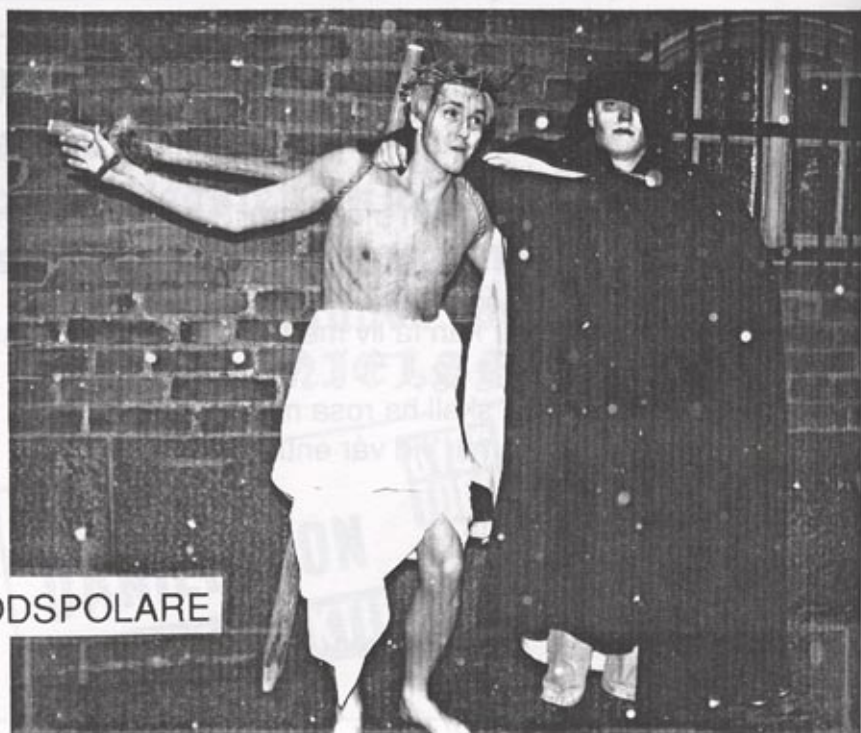
I Italiens land finns en stad som heter Rom. I denna stad bodde påven Urban V fast egentligen inte. Vanligtvis bodde påven i Avignon vid den här tiden, men Urban var barnfödd i Rom och tröståt tuppkycklingar när han längtade hem. Nu var emellertid dessa slut i Avignon med omnejd, varför påven åter bodde i Rom.

Det var i alla fall till påven i Rom som de fromma fotvandrarerna med Birgitta i spetsen var på väg. Urban V var en nydanare av stora mått, enligt vissa rentav mycket stora. Vi möter honom mitt uppe i sin favoritsysselsättning, i sin favoritsal, i sitt favoritpalats...

DÖDSFIENDER

DÖDSPOLARE

LILLA BÖVRN ÄR OCKSÅ MED

SPOLINGAR

STYMPAT MANUS

GLOBALA SAMHÄLLET

REGI MED KLI

öe...PUDDING

KVSIF 93/94